

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. Hare excellentie mevrouw W.J. Mansveld
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Datum: 29 januari 2015
Uw kenmerk: IENM/BSK-2013/122 272

Betreft: Advies Gezondheidsraad over toepassing van ALARA principe (As Low As Reasonably Achievable) met betrekking tot radiofrequente telecommunicatiesignalen.

Hooggeachte mevrouw Mansveld,

Op 27 november 2014 hebben wij via het secretariaat van uw ministerie antwoord ontvangen op onze brief inzake het hanteren van het ALARA principe zoals geadviseerd door de Gezondheidsraad. Hoewel het antwoord is ondertekend door Directie Veiligheid en Risico's is het geformuleerd in de ik-vorm waardoor wij aannemen dat u nog steeds verantwoordelijk bent voor de keuzes in dit overheidsbeleid.

U stelt dat er tot op heden onvoldoende aanwijzingen zouden zijn dat ElektroMagnetische Velden (EMV) gezondheidsklachten bij mensen kunnen veroorzaken. Deze stelling is zowel strijdig met het advies van de Gezondheidsraad (2013) als met het Kennisbericht Elektrogevoeligheid (2012).

De Gezondheidsraad concludeert namelijk dat er geen reden is om het ALARA principe niet toe te passen. Het Kennisplatform EMV en Gezondheid concludeert dat EMV elektrogevoeligheid kan veroorzaken waarbij er ernstige klachten kunnen optreden en de kwaliteit van leven nadelig wordt beïnvloed.

U wijst ons op de conclusie van o.a. de Gezondheidsraad dat negatieve effecten op de gezondheid niet bevestigd zouden worden op basis van alle beschikbare onderzoeken. Op basis van deze conclusie, die wij overigens bestrijden (1), maakt u de keuze het huidige beleid niet aan te scherpen.

De Gezondheidsraad komt echter, na bestudering van diverse onderzoeken, tot het advies het ALARA principe te hanteren, wat een duidelijke aanscherping van het huidige beleid inhoudt.

U hebt het advies van de Gezondheidsraad echter geïnterpreteerd als een appèl op burgers en bedrijven. Graag maken wij u erop attent dat de Gezondheidsraad een wetenschappelijk adviesorgaan is voor regering en parlement. In de afgelopen jaren heeft de overheid altijd haar beleid betreffende EMV verantwoord door verwijzing naar het advies van de Gezondheidsraad. Wij verzoeken u met klem ook dit advies zonder verder uitstel op te volgen.

Omdat het uitgangspunt van het ALARA principe is dat er geen veilige norm voor blootstelling is, vormt dit voor het Rijk voldoende reden om de gezondheid van mensen te beschermen door overheidsmaatregelen te treffen voor de beperking van blootstelling aan EMV in de leefomgeving.

Aan de hand van een praktijkvoorbeeld illustreren wij de noodzaak van actieve voorlichting door de overheid. Toen een vader de directie van de basisschool van zijn kinderen vroeg om de blootstelling van kinderen aan EMV zoveel mogelijk te beperken kreeg hij het volgende antwoord:

“Zolang wij vanuit de overheid geen aanwijzing krijgen dat het gebruik van mobiele telefoons uit gezondheidsoverwegingen niet wenselijk is, maken we gepast gebruik van de mogelijkheden.”

Dit antwoord is exemplarisch voor wat vele organisaties, plaatselijke overheden en juristen hebben teruggekoppeld aan elektrogevoeligen, kritische burgers, hulpverleners en wetenschappers.

De enige manier waarop de huidige perceptie gewijzigd kan worden is actieve voorlichting dat er geen veilige norm is voor blootstelling aan EMV.

Wij danken u hartelijk dat u het ALARA advies op de agenda hebt gezet van het overleg tussen het ministerie van Economisch Zaken (EZ) en de telecombedrijven. We zijn ook zeer verheugd over het feit dat de telecombedrijven vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid het ALARA principe willen toepassen. We zijn wel teleurgesteld over de invulling die de telecombedrijven er tot nu aan gegeven hebben. Deze lijken vooral ingegeven door financiële motieven terwijl daadwerkelijk maatschappelijk betrokken keuzes verdergaande maatregelen nodig hebben om de blootstelling aan EMV te verminderen.

Wij geven een aantal voorbeelden van verdergaande maatregelen:

- Het terugdraaien van het besluit om zonder instemming of medeweten van consumenten het zendvermogen van WiFi routers van particulieren te verhogen om WiFi beschikbaar te maken voor burens en voorbijgangers.
- Actieve voorlichting aan consumenten over de risico's van deze techniek met de vermelding dat kwetsbare groeperingen zoals ouderen, kinderen, zieken, zwangere vrouwen e.d. bijna nooit worden betrokken bij onderzoeken naar de effecten van EMV vanwege o.a. ethische redenen. Ter informatie: In 1999 heeft dr. G. Carlo alle Amerikaanse telecombedrijven al op de hoogte gesteld van de zorgwekkende resultaten van diverse wetenschappelijk onderzoeken. In daarop volgende grootschalige studies werden eveneens verbanden gevonden tussen gezondheidsschade en blootstelling aan EMV. (2, 3, 4) Tot op heden heeft de telecomindustrie geen actie ondernomen om de blootstelling te verminderen met het argument dat er meer onderzoek nodig zou zijn en blijft verwijzen naar de maximum blootstellingslimieten.
- Investeren in betere en veiligere technieken in plaats van miljoenen euro's per maand te besteden aan reclame waardoor WiFi een algemeen gebruiksartikel is geworden en 4G naast UMTS en GSM voor een steeds intensievere blootstelling aan EMV zorgt.
- Stoppen met reclames waarin kinderen en jongeren afgebeeld omdat zij tot een kwetsbare groep behoren, zowel qua gezondheid als qua beïnvloeding. Stoppen met reclames waarin families getoond met draadloze tablets, laptops en mobiele telefoons in de slaapkamer of 's avonds in de huiskamer, terwijl wetenschappelijke onderzoeken aanwijzingen hebben gevonden voor een verband tussen de blootstelling aan EMV en slaapproblemen.

Zo zijn er nog veel meer voorbeelden te bedenken. De R in ALARA staat voor Reasonably (redelijkerwijs). Ons inziens ligt de verantwoordelijkheid voor de afweging wat redelijk is en wat niet, bij de politiek en niet bij financieel betrokken partijen.

U ziet geen redenen om verantwoordelijkheden over te dragen aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en geeft aan dat met de instelling van het Kennisplatform de gezondheidsaspecten worden herkend. In de praktijk zien wij hier weinig van terecht komen. Sinds het Kennisbericht Elektrogevoeligheid (2012) hebben elektrogevoeligen zich tevergeefs gewend tot GGD artsen waarbij er, voor zover bij ons bekend, niet één keer erkend is dat de klachten door blootstelling aan EMV veroorzaakt kunnen worden. Hierdoor heeft men geen hulp ontvangen bij het verminderen van de blootstelling wat, zoals bevestigd in het Kennisbericht, de klachten helpt te verminderen.

Ook het overheidsbeleid heeft geen enkele verandering ondergaan naar aanleiding van dit Kennisbericht. Tenslotte hebben de "gerenommeerde" instellingen van het Kennisplatform onlangs een ernstige fout gemaakt in het Kennisbericht "Kinderen en mobiele communicatie". Het Kennisbericht wordt gepresenteerd als het laatste nieuws over dit onderwerp terwijl men o.a. een achterhaald advies uit 2011 gebruikt. Het meest recente advies geldt het toepassen van het ALARA principe wat van toepassing is voor de gehele bevolking, dus ook voor kinderen. Een dergelijke fout die consequenties heeft voor een kwetsbare en afhankelijke bevolkingsgroep rekenen wij het Kennisplatform zwaar aan.

Derhalve verzoeken wij u nogmaals met klem om verantwoordelijkheden over te dragen. Om dit praktisch in te vullen stellen wij het volgende voor:

- Ministerie VWS wordt eindverantwoordelijk voor het overheidsbeleid m.b.t. EMV en gezondheidsaspecten en hanteert het ALARA principe. Dit ministerie geeft actieve maatschappelijke voorlichting aan o.a. burgers, bedrijven, organisaties zoals scholen, zorginstellingen e.d, met de oproep de blootstelling aan EMV zoveel mogelijk te beperken. Dit ministerie erkent het bestaan van elektrogevoeligheid en treft maatregelen ter bescherming van deze groep mensen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
- Ministerie EZ draagt alle verantwoordelijkheid voor voorlichting over EMV en gezondheid over aan ministerie VWS en verwijdt alle informatie over EMV en gezondheid van www.antennebureau.nl en verwijst naar het ministerie VWS.
- Ministerie I&M volgt het ministerie VWS en past het ALARA principe toe in het milieubeleid. Dit heeft betrekking op blootstelling aan EMV die mensen niet zelf kunnen beïnvloeden.

- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid volgt het ministerie VWS en past het ALARA principe toe in het beleid m.b.t. arbeidsomstandigheden. Dit betreft ook blootstelling die mensen niet of nauwelijks kunnen beïnvloeden.

De Rijksoverheid maakt zich zorgen over de steeds toenemende zorgkosten. In 2013 leed één miljoen mensen aan lichamelijk onverklaarbare klachten, zoals slaapproblemen, vermoeidheid, oorpijn, tinnitus (oorsuizen), concentratie- en geheugenproblemen, huidproblemen en maag-darmklachten. Deze klachten komen overeen met die van elektrogevoeligen. (1) Met het uitsluitend discussiëren over de mogelijke oorzaken en het niet diagnosticeren op elektrogevoeligheid, zoals in Zweden en Oostenrijk gebeurt, worden deze mensen niet geholpen. Het ALARA advies geeft u een instrument in handen om dit aan te pakken. Het advies is inmiddels ruim een jaar oud. Wij vragen ons af: hoeveel mensen moeten er nog ziek worden voordat u dit advies ter harte neemt?

In deze brief hebben wij u diverse suggesties gedaan voor de invulling van het overheidsbeleid. Bij de ondertekenaars van deze brief is veel kennis en ervaring aanwezig en wij hopen dat u een beroep op hen zult doen bij de invulling van het nieuwe beleid.

Hoogachtend,

Alja S. Hoeksema	Partij voor Mens en Spirit www.mensenspirit.nl
Mw. A.M.L. van Mensvoort	namens 5.585 ondertekenaars van www.verminder-electrosmog.nl
Mw. drs. B. de Jong	heeft gekozen voor emigratie naar vrijwel EMV-vrije leefomgeving
Dr. ing. J.G. van Gils	Docent Filosofie, Natuurkunde en Wiskunde. Voorzitter van: www.stralingsrisicos.nl
Peter van der Vleuten	Voorzitter Stichting Kennisplatform Elektromagnetische straling, www.stik-ems.org
Dr. L. Vriens	Natuurkundige www.stopumts.nl
Ir. L.F Bervoets	Partij Bervoets www.dichterbijdemens.nl
N. van Amstel	Arts voor Integrale Geneeskunde en Sportduikgeneeskunde, www.amstelhoef.nl
J.W. van Straten	Arts www.v-straten.nl
N. Westerman	Arts, Dordrecht
•	Arts
•	Arts
•	Arts
W.J.J.M. Wingen	Arts, Anesthesist n.p. www.vitavero.nl
•	Arts Homeopathie, Cellulaire Geneeskunde en NES
•	Arts
Mw. P. Sligcher	Arts
Mw. G.M. van den Berg	Arts www.homeopathieamsterdamnoord.nl
Huib Wijtenburg	Arts
Mw. A.M.H. Ewalts	Arts voor Integrale Geneeskunde www.gezondheidscentrumvitavi.nl
Ed Brink	Arts voor Homeopathie en Bioresonantietherapie www.centaurea.nl
•	Arts voor Homeopathie, Natuurgeneeskunde en Dianetica sinds 1986
•	Arts voor Integrale Geneeskunde
Mw. D.G. Rebel	Arts voor Homeopathie, Huizen
J.F. van Waning	Arts CAM, verslavingsarts KNMG
G.F. Wiringa	Arts, Medisch bioloog
Mw. drs. M-C Klompenhouwer	Arts
Mw. C.N.M. Leijnen-de Bont	Arts, Acupuncturist
Dirk van Lith MD, MPH, DTM&H	Arts Internationale Gezondheidszorg en Tropische Geneeskunde (AIGT)

Mw. J. Wurfbain-Tijs	Arts
Roger Crijns	Arts in Antroposofische en Trignosofische Geneeswijze www.rogercrijns.nl
M.D.S.	Arts, gespecialiseerd in Homeopathie
Richard Starmans	Arts, Huis ter Heide (Ut) www.praktijkstarmans.nl
H.N.B.	Arts
Mw. drs. L. Adriaansens	Huisarts, Breda
Drs. J. van Ditmarsch	Huisarts
Mw. Schellekens	Huisarts, Culemborg
R. Swagemakers	Arts
Marian Rappoldt	Arts voor Integrale Geneeskunde, Stiens
M.G. Klatte	Arts, Den Haag
Maya Thierens	Arts
•	Arts
•	Arts, Bunnik
Drs. J.P. Mossink	Arts voor voedingstherapie en acupunctuur
Drs. J.A. van Iwaarden	Verslavingsarts KNMG
W.A. van Walt van Praag	Arts Natuurgeneeskunde, Biofysische Geneeskunde en Celsymbiosetherapie
J. van der Woude	Arts
Mirjam Jobse	Jeugdverpleegkundige
J.P. Geelhoed	Verpleegkundige
Mw. dr. K. Mostard	Medisch bioloog
Mw. drs. D. Grose	Biochemicus en Natuurgeneeskundig therapeut
Martin Dicke	Apotheker www.hahnemann.nl
P.T. Peeters	Tandarts www.ptpraktijk.tandartsennet.nl
Drs. E.J.L. de Wilde	Tandarts, Acupuncturist www.praktijkdewilde.nl
A.J.M. Heintzberger	Tandarts, Acupuncturist, specialisatie: energetisch meten van electrosmog
Dr. D. de Haas	Tandarts, specialist Acupunctuur
W. Kim	Tandarts, Acupuncturist www.praktijkkim.nl
J.J.M. Cuijpers	Tandarts www.bio-aemondzorg.nl
•	Natuurgeneeskundig therapeut
Mr. drs. J.L.W.T. Lie	Radiozendamateur
Mw. drs. P. Struyken	Ontwikkelingspsycholoog
Ruud Boukema	Nieuwerkerk a.d. IJssel
Drs. Y.A. Siem-Slegers	Therapeut
S.W. Siem-Slegers	Therapeut, Coach
J.J.P.M.A. Bodde	Therapeut
Francis van Dijk	Therapeut
Mw. A.J. Bohncke	Elektrogevoelig
Judith Jobse	Stralings- en ervaringsdeskundige
Kees van Boxtel	
Alice Lentjes	Zeer elektrogevoelig, stralingsdeskundige
Mw. drs. M.C. Geelhoed-Ooschot	Maatschappelijk werkster, Sociaal wetenschapper https://sites.google.com/site/wifvluchteling
Mw. J.F. Smit	Zeer elektrogevoelig
Mw. J.M.C.E. van Antwerpen	
Ellen Harmsma	Amsterdam
Ing. Charles Claessens	www.milieuziektes.nl
BoukjeBarbara Rolsma	Elektrogevoelig www.helianth.com
Edo Hulsebos	Sr. Design Engineer, Natuurkundige, elektrogevoelig
Ing. H.W. Hoeksema	Stralingsdeskundige niveau 3, Ingenieur Milieu Elektriciteitsproductie
Sanne Wilms	Zeer elektrogevoelig, gaat emigreren vanwege te grote blootstelling aan EMV
Peter Lentjes	Langdurig elektrogevoelig. Innovatie adviseur, Ruurlo
Ferry Burger	Woonbioloog www.lifeenergy.nl

Joy Quist
Mw. I.B. van Alphen
D.N. Snijders
A. van der Ploeg-Pijper
M. Nederhorst

Integratieve Kindertherapie
Natuurgeneeskundige www.chi-ori.nl
Acupunctuurspecialist www.chi-ori.nl
Documentairemaker

- = Niet bevestigd dat naam getoond mag worden of wordt op verzoek niet getoond.

Toegevoegd na 29 januari 2015:

Dhr. N. Groot Directeur basisschool

- (1) <http://www.stopumts.nl/pdf/Overheidsbeleid-gezondheidsschade-EMV.pdf>
- (2) Ecolog rapport in opdracht van T-Mobile (2000), conclusie: EMV veroorzaakt DNA breuken en is daarmee kankerbevorderend.
- (3) Reflex rapport (2004), conclusie: significante schade aan cellen en DNA bij blootstelling ruim onder de blootstellingslimieten.
- (4) Bio-initiative rapport (2007 en 2012), conclusie na bestudering van 3.800 studies: er is een urgente verlaging van de blootstellingslimieten noodzakelijk om een verdere toename van schade aan DNA, genotoxische effecten, geheugen-, concentratie-, leer- en gedragsproblemen, slaapproblemen en de kans op neurologische aandoeningen zoals, autisme, ADHD en Alzheimer te voorkomen.

Correspondentieadres:

alja.hoeksema@mensenspirit.nl
Partij voor Mens en Spirit
Secretariaat:
Zandweg 8
1934 BJ Egmond aan den Hoef
tel. 072 507 1151